

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken**
Directie Regie
Vreemdelingenketen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Ons kenmerk
691766

Datum 12 oktober 2015
Onderwerp VKC Verzoek opvang capaciteit en maatregelen

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Ter voorbereiding op het debat van op 14 oktober a.s. heeft uw Kamer verzocht om een brief inzake de huidige situatie in de opvang van vluchtelingen en asielzoekers in Nederland. Dit ook in vergelijking met de situatie van vorig jaar. Voorts heeft uw Kamer op 8 oktober jl. een motie¹ aangenomen waarin u vraagt om zo snel mogelijk terug te keren naar de oorspronkelijke afspraken met Oranje, om gemaakte afspraken met gemeenten over asielopvang niet te schenden en om zo snel mogelijk leegstaand rijks vastgoed in te zetten als opvanglocaties. U heeft mij gevraagd u per brief te informeren hoe dit in de praktijk wordt uitgewerkt. Met deze brief voldoe ik aan deze verzoeken. Hierbij ga ik tevens in op de uitkomsten van het Bestuurlijk Overleg over de opvang van asielzoekers dat plaatsvond op 9 oktober jl.

Bestuurlijk overleg

Tijdens het Bestuurlijk Overleg opvang asielzoekers op 9 oktober jl. hebben vertegenwoordigers van het kabinet, de provincies en de gemeenten gesproken over de grote gezamenlijke opgave die de hoge asielinstroom met zich meebrengt. Daarbij hebben betrokken partijen het belang erkend van nauwe samenwerking. Er zijn concrete afspraken gemaakt over het creëren van grootschalige noodopvang per provincie in combinatie met kleinschaligere opvangcentra onder verantwoordelijkheid van het COA. Ook zijn afspraken gemaakt over de huisvesting en doorstroom van vergunninghouders, onder andere door de mogelijkheid van het Gemeentelijk Zelf Zorg arrangement (G-ZZA). De afspraken worden in deze brief nader toegelicht.

Op 12 oktober vond voorts bestuurlijk overleg plaats met de 10 Regioburgemeesters en het OM over de gezamenlijke opgave ten aanzien van de verhoogde instroom van vluchtelingen. Er is maatschappelijke onrust ontstaan naar aanleiding van de hoge instroom en dit heeft geleid tot een toename van incidenten in en demonstraties rond de opvanglocaties. Tijdens dit overleg hebben de korpschefs gesproken over de gevolgen van de huidige asielinstroom voor de politie, met name voor het capaciteitsbeslag. De politie kan de situatie op de opvanglocaties aan. Die situatie verschilt uiteraard per gemeente en de lokale driehoek bepaalt wat er lokaal moet gebeuren. Er is tevens afgesproken dat expertise onderling wordt gedeeld en dat de situatie nauwgezet wordt gevolgd. De politie werkt scenario's uit voor als deze situatie langer aanhoudt.

¹ Tweede Kamer 2015-2016, 32317, nr 341

Overigens worden de opvangcentra van het COA beveiligd door een door het COA ingehuurd particulier beveiligingsbedrijf. Het COA overlegt regelmatig met de lokale driehoek over de veiligheidssituatie. Indien de situatie daar aanleiding toe geeft kan het COA de beveiliging ter plaatse versterken.

Motie inzake Oranje

In het debat met uw Kamer op 8 oktober jl. ben ik op de verschillende onderdelen van de bovengenoemde motie ingegaan. Ik wil nogmaals benadrukken dat ik een situatie zoals in Oranje het liefst voorkom en zo snel mogelijk terug wil naar de oorspronkelijk gemaakte afspraak. Tegelijkertijd moet de optelsom van wat gemeenten bieden aan opvang wel voldoende zijn om iedereen die daar recht op heeft een sobere maar fatsoenlijke opvangplek te bieden. Met de burgemeester van de gemeente Midden Drenthe heb ik afgesproken dat de 100 extra asielzoekers (bovenop het aantal van 700 waarover COA en gemeente afspraken hebben gemaakt) in ieder geval vier weken en maximaal vijf weken in Oranje kunnen blijven. Overigens is de regiegroep waar onder meer omwonenden en medewerkers van het COA de dagelijkse gang van zaken op de locatie in Oranje met elkaar bespreken, afgelopen vrijdag bijeengekomen. Een vervolgoverleg is gepland op 27 oktober.

Natuurlijk geef ik er de voorkeur aan om de normale besluitvormingstrajecten in gemeenten te volgen. Dat blijft ook het uitgangspunt. Met de huidige instroom moet ik echter een beroep op gemeenten blijven doen, ook op gemeenten die al het nodige gedaan hebben. Daarbij breekt nood soms wet. Ik kan niet uitleggen dat er mensen buiten moeten slapen, als er in gemeenten nog beschikbare bedden zijn. Dat de nood hoog is, is evident. Anders was ik niet overgegaan tot de maatregelen die ik afgelopen week in Oranje heb getroffen.

Huidige stand van zaken bezetting opvang

Momenteel (stand per 7 oktober) verblijven er 1.980 asielzoekers in noodopvanglocaties zoals de hallen in Zwolle en Assen en 37.070 asielzoekers en vergunninghouders in de reguliere opvangcentra van het COA.

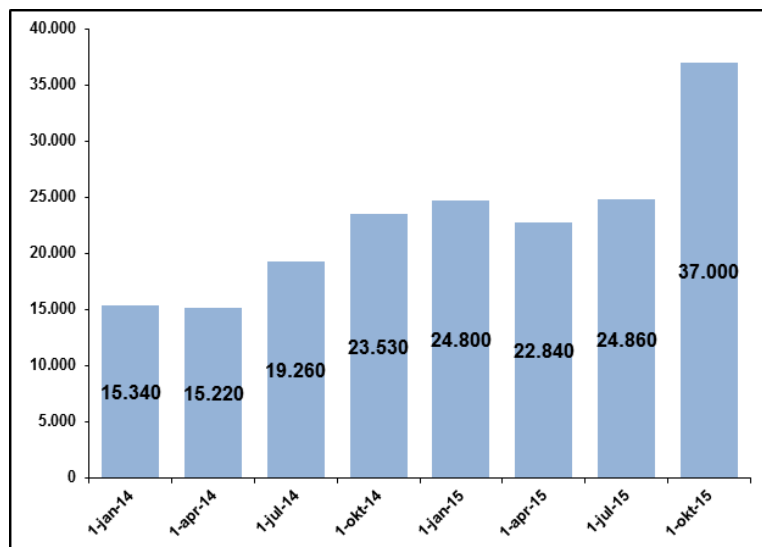
Het aantal asielzoekers dat in de eerste week van oktober in de crisisnoodopvang verbleef, varieerde tussen de 3.000 en 4.000. De crisisnoodopvang vindt in de regel plaats in sporthallen en dergelijke die door gemeenten voor incidenten, rampen of crises worden gebruikt.

Deze opvang is bedoeld voor in beginsel 72 uur, maar in de praktijk verblijven asielzoekers hier vaak langer vanwege gebrek aan doorstroommogelijkheden naar reguliere opvangcentra van het COA. Ik streef ernaar om het verblijf in de crisisnoodopvang zo kort mogelijk te laten duren, maar het komt helaas ook voor dat asielzoekers moeten worden overgeplaatst van de ene crisisnoodopvang naar de andere crisisnoodopvang. Tijdens het overleg van 9 oktober jl. is afgesproken dat provincies zich gaan inzetten om grootschalige noodopvanglocaties te realiseren om de crisisopvang te ontlasten en verhuisbewegingen zoveel mogelijk te voorkomen.

Ontwikkeling in bezetting sinds 2014

In onderstaande grafiek wordt de bezetting in de opvang weergegeven van 1 januari 2014 tot 1 oktober 2015.

Grafiek: Ontwikkeling bezetting COA-opvang per kwartaal in 2014 en 2015

Bron: COA. Deze aantallen betreffen geïdentificeerde asielzoekers bij door het COA worden opgevangen, dus exclusief de asielzoekers in de gemeentelijke crisisopvang.

Uit de grafiek blijkt duidelijk dat er sinds begin 2014 sprake is van een forse stijging van de bezetting in de opvang van het COA, waarbij met name het afgelopen kwartaal eruit springt.

Ramingsbijstelling

De asielinstroom kent een grillig verloop en het ramen van de asielinstroom is een lastige aangelegenheid. Door veranderende omstandigheden in de wereld kan de instroom vrij plotseling wijzigen. Een meerjarenraming heeft daarmee slechts zeer beperkte waarde. In de begroting 2014 was oorspronkelijk rekening gehouden met een asielinstroom van 14.000 voor 2014 en 2015. Dit getal is tijdens de begrotingsvoorbereiding voor 2015 bijgesteld naar 21.000 voor 2015 en 18.000 voor de komende jaren. Ook deze getallen zijn inmiddels niet meer actueel. In de loop van de zomer van dit jaar is geconstateerd dat de instroomraming voor 2015 en 2016, zoals is weergegeven in de begroting 2016 niet meer voldoet. Tot en met september 2015 bedroeg de asielinstroom circa 35.900 (asielinstroom betreft asielaanvragen, nareis en 2e en volgende aanvragen). Inmiddels wordt voor heel 2015 rekening gehouden met een totale asielinstroom van tussen de 50.000 en 60.000 en een bezetting in de opvang van bijna 50.000 aan het einde van dit jaar. Omdat de instroomontwikkeling met zeer veel onzekerheden is omgeven zal bij de voorbereiding van de Voorjaarsnota en de begroting 2017 nadere besluitvorming plaatsvinden over de bijstelling van de instroomraming voor 2016 en 2017. Hierbij wordt rekening gehouden met de Europese afspraken inzake de relocatie van Syrische en Eritrese asielzoekers vanuit Griekenland en Italië.

De hoge instroom van (kansrijke) asielzoekers heeft gevolgen voor de huisvestingstaakstelling voor gemeenten. Op 30 september is de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders gepubliceerd. In de eerste helft van 2016 dienen gemeenten 20.000 vergunninghouders te huisvesten (bovenop de reeds

lopende taakstelling), en in de tweede helft zullen dit naar verwachting 23.000 vergunninghouders zijn. In maart wordt dit laatste aantal zo nodig bijgesteld.

Verwerving opvangcapaciteit

De aanhoudende hoge asielinstroom vergt het uiterste van de gehele keten, zo ook van het COA. Vanaf begin 2015 heeft het COA in goed overleg met de lokale overheden een groot aantal nieuwe opvanglocaties verworven of de capaciteit van bestaande locaties kunnen uitbreiden. Dit betreft circa 27 locaties, hetgeen een uitbreiding van circa 11.700 plaatsen heeft opgeleverd. Daarnaast heeft het COA in 2015 een aantal locaties (deels) moeten sluiten als gevolg van aflopende bestuursovereenkomsten, die niet verlengd konden worden. Dit heeft geleid tot een verlies van circa 1.500 plaatsen. Per saldo is er dus sprake van een uitbreiding met circa 10.200 plaatsen in 2015. Dit aantal is onvoldoende om de hoge instroom en de achterblijvende uitstroom van vergunninghouders op te vangen vandaar dat een beroep wordt gedaan op gemeenten voor crisishulpverlening.

Daarmee kom ik op het punt uit de motie inzake Oranje over het inzetten van leegstaand rijks vastgoed. Het COA heeft al veel rijksvastgoed in gebruik voor de opvang van asielzoekers. Onderdeel van de huidige inspanningen om de capaciteit uit te breiden is om te bezien hoe leegstaand rijksvastgoed ingezet kan worden voor de opvang van asielzoekers. Zoals ik in het debat met uw Kamer al aangaf, is voor de opvang op deze locaties de instemming van de betreffende gemeenten nodig. Het Rijk overlegt met gemeenten en provincies over oplossingen. Het beschikbaar stellen van rijksvastgoed is een van de mogelijke oplossingen. In overleg met de gemeenten die het betreft wordt bekeken wat de mogelijkheden zijn. Daarnaast heeft het kabinet op 9 oktober met IPO en VNG afgesproken dat met gemeenten de mogelijkheden worden onderzocht om meer gebruik te maken van kleinere locaties, in de nabijheid van grootschaligere opvanglocaties van het COA, die over alle noodzakelijke voorzieningen beschikken. Ik heb het COA verzocht hier met voortvarendheid invulling aan te geven.

Vergunninghouders

Een groot deel van de populatie in de reguliere opvangcentra van het COA bestaat uit mensen die na beoordeling van hun asielverzoek een vergunning hebben gekregen. Dit aantal stijgt snel en per 1 oktober 2015 zijn dit er al 14.000. Gemeenten hebben een achterstand bij het realiseren van hun huisvestingstaakstelling voor vergunninghouders. Door vergunninghouders zo snel mogelijk naar passende woonvoorzieningen in gemeenten te laten doorstromen ontstaat ruimte in de centrale opvang voor asielzoekers en kunnen de vergunninghouders sneller aanvangen met hun integratie in Nederland en het opbouwen van een zelfstandig bestaan.

Het kabinet heeft in de brief van 2 oktober² van de minister voor Wonen en Rijksdienst maatregelen aangekondigd om hier verbetering in aan te brengen onder andere door mogelijkheden voor een huisvestingsvoorziening te verkennen. Op 9 oktober heeft het kabinet nadere afspraken gemaakt met VNG en IPO. Om de doorstroming te bevorderen van de vergunninghouders naar huisvesting in gemeenten stimuleert het kabinet de bouw van tijdelijke woonruimte in de vorm van containerwoningen en dergelijke. Ook zijn afspraken gemaakt over de mogelijkheid om via het Gemeentelijk Zelfzorg Arrangement (G-ZZA), dat voor een jaar wordt opengesteld, gemeenten in staat te stellen om op korte termijn circa 10.000 vergunninghouders tijdelijk te huisvesten in (onzelfstandige) huisvestingsvoorziening. Dit betreft met name de vergunninghouders die in de

² Tweede Kamer 2015-2016, 19637, nr 2053

centrale opvang wachten op huisvesting in gemeenten en die huisvesting in natura zullen krijgen.

Met de VNG is afgesproken dat de vergunninghouders die gebruik maken van de G-ZZA niet meer terugkeren naar het COA maar doorstromen naar reguliere huisvesting en dat de maximale tijd dat een vergunninghouder onder de G-ZZA kan vallen een half jaar is. Gemeenten zullen voor de G-ZZA financiële ondersteuning ontvangen van het COA. Daarnaast dient de reguliere huisvesting van vergunninghouders gewoon doorgang te vinden.

Voor volgend jaar ga ik er vooralsnog van uit dat de maandelijkse instroom net zo hoog blijft als in de tweede helft van dit jaar. Alle inspanningen zijn er op gericht om de uitdagingen die dit met zich mee brengt samen met gemeenten en provincies het hoofd te bieden.

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

K.H.D.M. Dijkhoff